

mortalia existunt. **E**t hec quo ad talem materiam nature primorum motuum delectationis et consensus in actu ordinis et progressus tentationis. in quantum de eis ad propositum huius octavi tractatus istius libri tractandum occurrebat. dicta sufficiunt. Qui latiora videre voluerit habet ut in superioribus in simili tactum est. doctores plurimos. tam magistrum in. q. sententiarum quam alios super dicto passu tractantes. quos etiam beatus Thomas prima et secunda secundae sue summe

De tribus ad gratiam

unitatem peccati conferentibus. **V**ia vero iam receter et etiam in superioribus maxime in declaratione nature et qualitatibus peccati mortalis dicta et monstrata est. quomodo non nisi per actum aliquid de sui forsan natura ex suo genere peccatum non esset. vel forsan veniale solum. ex intentionis corruptione. vel ratione remorsus conscientie seu aliqua alia circumstantia. potest peccatum mortale effici. **A**ppropere etiam ad clarioris semper cognitionem distinctionis seu nature peccati venialis a peccato mortali. circa cuius declarationem per sensum principaliter materia versata. visum est expediens de his tribus hic summarim aliqua perstringere. **D**e intentione ac fine actionis seu operationis. **D**e esse sui nature et qualitate conscientie. **D**e natura qualitate ac numero circumstantiarum.

De intentione ac fine

actionis seu operationis. **C**irca primum est advertendum quod intentio in generali. puta hic et in materia morali. scilicet virtutis et peccati sumitur sic describitur. **I**ntentio est actus voluntatis in aliquo fine tendentis. per aliquid vel aliquid ad illum finem ordinata. **D**icitur enim intentio quasi in illud tendit. **N**am intentio semper respicit aliquid ut finem scilicet. quod illud est terminus voluntatis. **E**x quo clare apparet quod intentio de se importat et denotat quandam distantiam illi quod sic intendit. **E**t ideo quando voluntas fert et intendit immediate in aliquid etiam si illud sit finis ultimus quem tunc sibi constituit. terminus quod ipsi us voluntatis qui per tunc habet. non dicitur tamen proprie esse intentio. sed quoniam affectus seu voluntas in aliquid tamen finem ultimum quem sibi tunc constituit. vel tamen ad illum finem ordina-

tum fert et tendit. non immediate sed mediis. tibus alijs per quod in illud in quod sic fert et tendit nititur pervenire tunc proprie est intentio. **U**t gratia alicuius exempli fert et tendit principaliter affectus alicuius seu voluntas in suam finale salutem. et propter ipsam facilius assequendam intendit corpus suum domare et spiritum subijcere ut hoc congruenti et cum saniori consilio et auxilio facere possit. intendit religionem aliquam intrare. et per hoc faciendo ad aliquem locum talis religionis ire. **I**ste talis respectu salutis sue qui est ultimus finis. quem tunc sibi constituit. respectu etiam dominationis sui corporis ac ingressus religionis. qui sunt fines medij ad illum scilicet finem ultimum ordinati. dicitur proprie habere intentionem. **R**espectu vero additionis talis loci illius religionis. licet sit quedam voluntatis dispositio. non tamen proprie dicitur esse intentio. **E**t procedenti intentionis in generali descriptione clare et facilius elicitur per descriptionem intentionis recte. per additionem scilicet istorum verborum debitum et debito modo. **E**t etiam intentionis perversae seu corrupte. per additionem oppositorum seu contrariorum verborum scilicet indebitum et indebito modo. **S**icut quod in descriptione intentionis recte. illa duo verba scilicet debitum et debito modo conjunctim accipiuntur. cum ipsa duo ad hoc quod intentio sit recta necessario habeant concurrere. **I**n descriptione vero intentionis perversae seu corrupte. illa duo verba opposita scilicet indebitum et indebito modo. accipiuntur divisim cum alterum eorum ad hoc quod intentio perversa vel corrupta existat per se sufficiat. **E**t enim (ut sepe dictum est) plura necesse est ad virtutem concurrere quam ad viciam immo per defectum unius eorum que necessario ad virtutem requiruntur. transitur in viciam. **S**uper quibus quantum ad intelligentiam naturae et effectus intentionis respectu eorum qui iam in hoc octavo tractatulo huius libri tractata sunt et tractabuntur spectare et sufficere videtur. subiunguntur hic aliqua regule notabiles. **P**rima regula est. **E**x fine principaliter intento id est respectu finis ultimi. qui principaliter in aliquo actu intenditur. actus ille attendi considerari. et iudicari habet. ad hoc scilicet quod dicatur et iudicetur bonus vel malus. meritorius vel demeritorius. **J**uxta quod intelligitur applicari per dictum christi

Compendiū Theologie

Mathei. vi. Si fuerit oculus tuus simplex totū corpus tuū lucidū erit. **Ubi iuxta August.** per oculū significat intentio. **Et** intelligitur hec regula de his maxime actibus/qui alias et seipsis sunt indifferentes. i. qui de suo proprio esse/propriaque natura/sine cōkursu alterius cause seu alterius circūstantie/nō habent quod sint boni vel mali. **Ut** gratia exempli leuare festucā de terra. vel mouere manū. Nam si tales actus de proprio suo esse propriaque natura haberēt quod essent boni vel mali aliter esset dicendū. vt clare per regulas sequētes videri poterit. **Secūda** regula. Actus de seipso malus/et sine bono principaliter intento nō efficit bonus. **Ut** gratia exempli. Furari vel depredari. quod sunt actus de se mali etiā si ea principaliter intentione ad hūcque principaliter finem fiant. vt exinde in dei honore fiat elemosina. nō propter hoc boni efficiuntur. **Tertia** regula et opposita. Actus de seipso bonus/et sine malo principaliter intento/efficitur malus. **Ut** gratia exempli. De elemosina vel orōne vel p̄dicatōe que principaliter propter vanā gloriā. mundaniā. vel propter lucrū tpale habendū. et adipiscendū vel hōi fieret. **Et** ratio diuersitatē istarū duarū regularū ex descriptione intentionis recte et intentionis puerse seu contra pre supra positis alijsque etiā ibidem dictis clare apparet. Quia ad intentionē rectā/duo requirunt scilicet quod tendentia voluntatis sit in finē debitū. et quod sit per media ad illū finē debito modo ordinata. **Ad** intentionē vero puerſam seu corruptam sufficit defectus vel malicia in vno istorū scilicet vel quod finis principaliter intentus sit de se malus. vt potuit tertia regula. **Vel** quod media per que ad illū finē tendit sint de se mala vt ponit secūda regula. **Quarta** regula. Vna et eadē principalis intentio finalis. i. in aliquē finem principaliter tendens. plures actus se inuicē consequētes etiā diuersimode et distanter ab inuicē factos/potest in bonū et ad meritū. vel in malum et demeritū informare. **Ut** gratia exempli. **Respectu** intentionis recte intendit aliquis vnu solidū pro deo in elemosinā/per duo decim sibi inuicē succedentes dies elargiri. et dare sic scilicet quod qualibet die dabit vnu denariū. **Si** a casu contingat istū hōiem datōne aliquorū istorū denarioꝝ. per aliquos istorū duodecim dieꝝ obliuisci et intermit-

tere. et in alios dies reparare et facere. donatio ista/nihilominus sic in alijs diebus facta propter primā principalē intentionē erit meritoria. de intentione vero peruersa/facilius est dare exemplū cū facilius cōtingere possit. **Quinta** regula. **Finē** sub fine seu intentionē sub intentione/pōt quis ad meritū vel demeritū seu meritorie aut demeritorie quod idem est/ponere cōsentire et habere. dictosque fines seu intentiones/sic sibi inuicē subordinatos/pōt vna et eadem principalis et finalis intentio/in bonū vel malū meritū vel demeritū informare. **Ut** gratia exempli. **Respectu** principalis et finalis intentionis recte. intendit aliquis ire ad foras ad hūc finē/ quod ibi emat medicinas. ipsas autē medicinas ad hūc finē emit/ vt ab aliqua infirmitate curet. **Ad** hūc vero finem ab illa infirmitate curari desiderat. vt aptius et melius deo seruiat. **Clarū** et certū est/ quod in isto casu/ omnes iste p̄cedētes voluntates et intentiones/ que sic circa istos diuersos fines feruntur et tendunt/ per illā principalē et finalē intentionē/ aptius et melius deo seruiēdi. in bonū et ad meritum informant. et propter eā/ bone et meritorie existunt. immo in tali casu quā sezyo luntas in aliquos fines seu intentiones sic sibi inuicē ad aliquē principalē et vltimū finē subordinatos principaliter propter ipm̄ principalem et vltimū finē fert et tendit. licet illi fines seu intentiones/ plures sint et diuersi. nō tamen proprie debet dici nec proprie est nisi vnus et idem ipm̄ voluntatis motus. **Et** intelligitur hec in ista regula dicta. etiā si tēpe realis executōnis seu adimpletōis illoꝝ actū sup̄ quibus sic dicte p̄cedētes voluntates seu intentionis feruntur et tendunt/ illa principalis et finalis intentio non realiter et de facto in mente habere. **Arputa** quia per tunc/ vel nō occurreret vel non attendere. sufficit enim quod p̄cesserit et in habitu habeat. **Utr** verbi gratia in exemplo statim posito datur quod ille talis qui sic ab aliqua infirmitate curari desiderat/ vt aptius et melius deo seruiat tēpe quo emit medicinas ad hoc vt a dicta sua infirmitate curari possit. et tempore quo predictis medicinis ad dictā suā curationē emendis ad foras vadit/ et illā principalē et finale intentionē aptius et melius deo seruiēdi nō realiter et de facto in mente habeat. quod tūc foras vt dictum est

vel non sibi occurrit vel non attendit. nihilominus tamen / cum per prius eam habuerit / adhuc in habitu (ut presupponitur) habeat. illa principalis et finalis intentio / aptius et melius deo seruiendi / istos actus emendat / diuinas et eundem ad seipsum / seu voluntates et intentiones que super ipsis feruntur / in formabit et bonos et meritorios efficiet. ac si tunc illam principalem et finale intentionem / aptius et melius deo seruiendi in mente realliter et de facto habuisset. **R**espectu vero principalis et finalis intentionis per se seu corrupte / facilius (ut statim in regula precedenti tactum est) dari potest exemplum.

Intelligantur etiam predicta respectu tamen principalis et finalis intentionis recte / actuumque bonorum et meritoriorum. dum tamen inter dictos actus seu fines / sic sibi ad ultimum finem principaliter intentum subordinatos. et super quibus huiusmodi precedentes voluntates seu intentiones sic feruntur et tendunt. non intendat seu intendat aliquis actus seu finis ex seipso / suaque propria natura / illi finis principaliter intento quoad meritum difformis et oppositus. et qui voluntatem seu intentionem que super ipsum fertur et tendit possit pertere seu corrumpere. Pro quo aptius declarando / ponitur sexta regula. **S**exta regula. Quotienscumque inter plures actus seu fines sibi inuicem ad aliquem finem ultimum alias ex seipso bonum et meritorium principaliter intentum subordinatos interuenit / seu intendit aliquis actus seu finis illi finis principaliter intento ex seipso suaque propria natura quoad meritum difformis et oppositus. voluntatemque seu intentionem que super ipsum fertur et tendit pertere et corrumpens / talis actus seu finis medius sic interueniens. non informat ad meritum per illam principalem intentionem illius finis ultimi sic de seipso merito. quoniam potest ipsam principalem et finale intentionem omnemque alios fines seu intentiones precedentes. etiam alias ex seipsis bonos et meritorios deformare et quodammodo deprauare. **V**erbi gratia. Intendit aliquis ire ad aliquam domum et ad hunc finem in illa domum vult ire / ut ibidem luxuriet. ad hunc autem finem luxurari vult / ut sanior inde efficiat. ad hunc vero finem vult sanior effici / ut aptius et melius deo seruiat. **I**ste finis ultimus principaliter intentus aptius et melius deo seruiendi. qui alias ex seipso bonus est et meritorius / illam

voluntatem seu intentionem que sic super illum actum luxuriam ferret et tendit / a minori illum actum si a casu committeret. cum ex seipso suaque natura sit illi ultimo finis sic principaliter intento quoad meritum / difformis et oppositus ad predictam voluntatem seu intentionem que sic super eum fertur et tendit. pertere et corrumpens. nullo modo ad meritum reformare potest. quoniam potest illa perversa et corrupta voluntas et intentio / ipsam ultimam et principalem intentionem / ac omnes alios fines et intentiones procedentes / deformare et quodammodo deprauare / ampliusque ac grauius faceret actus si a casu committeret. **E**t ratio horum est. quia una voluntas seu intentio ex seipso perversa seu corrupta. plures voluntates seu intentiones alias ex seipsis bonas deprauare potest / sed non e contra. **U**na etenim bona voluntas seu intentio / non potest plures ex seipsis malas / bonas efficere. immo nec plures bone etiam se inuicem consequentes / unam ex seipso malam bonam efficere possunt. **Q**uia ut in superioribus sepe dictum est. ad bonitatem et rectitudinem alicuius voluntatis seu intentionis plura necesse habent concurrere. quod ad eius malitiam seu corruptiorem. immo ad eius malitiam seu corruptiorem sufficit defectus unius eorum que ad bonitatem et rectitudinem constituendam necessario requiruntur. **I**ntelligantur etiam ea que sic statim supra / tam de actu interiorum ipsius voluntatis. quam etiam actu exteriorum exinde consequentium per principalem et finalem intentionem quoad meritum vel demeritum. informatioe dicta sunt. quoniam huiusmodi principalis et finalis intentio. tales actus interiores voluntatis / et a fortiori ipsos actus exteriores si exinde consequantur / precedit vel concomitantur. **N**am si huiusmodi principalis et finalis intentio tales actus subsequeret / aliter ueniret dicendum. **E**tenim ut iam statim innuimus visum est. triplici quantum ad hanc materiam concernit potest ipsa intentio. siue de recta / siue de perversa et corrupta accipi velit / respectu supra dictorum actuum. tam seorsum interiorum ipsius voluntatis quam exteriorum inde consequentium / consideratione comprehendendi. **U**no modo ut eos precedens. alio modo ut eos concomitans. alio modo ut eos subsequens. **D**e intentione autem / predictos actus precedere. quomodo et quando eos quoad meritum et demeritum informare habeat et informet. satis in superioribus tractatum

Compendiū theologie

et declaratum est. **D**e intentione vero/homōi actus cōcomitāte/hoc idē scz quō et quādo eos informare habeat: informet. ex superioribus etiā tractatis clare elici et cōcipi potest. **E**tenim si intentio tales actus precedēs ipsos quo ad meritū et demeritū iuxta tamen modificatōnes et declaratiōnes supra etiā tactas informare potest et quāvis informet. hoc idē nō dubiū/iuxta easdē tamen modificatōnes facere poterit et valebit intentio ipsos actus realiter et de facto cōcomitans. **Q**uo vero ad intentiones tales interiores voluntatis actus. ac etiā exteriores et inde pueniētes subsequētē seu supaccedentē/aduertenda sunt quae sequuntur. **A**t primo quantum ipsos actus interiores voluntatis in se et absolute cōsideratos concernit/quod intentio/homōi interioris actus voluntatis/subsequens seu supaccedens/nullo modo ex seipsa potest eos quae ad meritum vel demeritū informare. i. meritoziosos vel demeritozios efficere/nisi quatinus illi actus interiores voluntatis/cū illa subsequenti seu supaccedenti intentione reiterarētur. **A**t gratia alicuius exempli ad clariorē semp intellectū. vt aliquis vult et in mēte disponit ire de roma in hirlm. et p hoc sibi equū et alia necessaria preparat. nō quidē pro tūc nec p prius relatōe seu reflexione quacūque habita in deū. s. forsan (vt interdum cōtingit) sola causa societatis vel alia. vult postmodū iste dictā suam voluntatem seu propositū quō sic habuit/in deum referre. vt scilicet illud propositū et voluntatē quā sic de cūdo in hirlm simplicitē habuit. habuerit intentionē deo seruiendi et complacēdi. **I**sta intentio sic sibi supueniens/nullo modo potest ex seipsa illum actū interiorē voluntatis seu illud propositum quod sic p prius de cūdo in hirlm habuit/informare. sic scz quod eius bonitas seu meritū/ex ista subsequenti et superaccedenti intentione dependere possit. nisi iterū illū interiorē actū voluntatis seu propositū/cū ista intentione subsequenti/ille homo reiteraret. sic scz quod illā voluntatē et propositū quō sic de cūdo in hirlm simplr habuit/rehaberet intentionē deo seruiēdi et complacēdi quō si faceret/et a casu in dicto suo proposito sine sua culpa impediret/iste actus voluntatis sic cū ista intentione subsequente reiteratus meritoziosus esset. vbi prior et precedens nō fuisset **A**t rō clara est. quod iam ille interi-

or actus voluntatis seu illud propositū/sic istam intentionē subsequētē precedēs tpe quo ista intentio accedit/est quasi in factum eē. et quodāmodo in pterito et nō eē quare nisi reiteraret/nullo modo videt p subsequētē intentionē informari posse. **Q**uo pō ad ipsos actus exteriores. ex ipsis scz interioribus actibus voluntatis puenientes. homōi actus/sub duplici specie/duplici quitate quantum ad hanc materiā ptnet/cōsideratōni occurrūt. **S**ūt etenim aliqui respectu prime speciei. simplices in se. i. qui de sua natura etiā si quēdā successum habeāt. nō tamē ex pluribus diuersis alijs actibus de se cōpletis vel longo tractu tempis subsistere seu constare habēt. vt gratia exempli. **D**are nam elemosinā celebrare vnā missam. et homōi. **A**lij vero sunt et secede speciei. cōpositi in se. i. quae de sui natura ex pluribus et diuersis alijs actibus de se cōpletis. vel ex longo et in diuersa tempa tractu subsistere et constare habēt vt gratia exempli. **D**iu in religione viuere. in longā pegrinatōem ire. et homōi. **R**ursum possunt predictarū duarū specierū actus sub duabus diuersis qlitatibus (vt tactū est) cōsiderari. **V**el scz put sunt in factū esse. i. pfecti et cōpleti. **V**el prout sunt adhuc in fieri. i. iam incepti et nondū pfecti seu completi. **D**e quibus magis p exempla subinserta liqre poterit. **P**remissa igitur ad propositū applicādo dici potest. quod actus prime qualitatis scz quae sunt in factū esse. i. pfecti et cōpleti/cuiuscūque predictarū specierū existant. siue scz simplices siue cōpositi. intentio subsequēs seu supaccedēs. nullo modo potest ex seipsa quoad meritū vel demeritū informare. **N**ec taliū actū bonitas seu malicia ex dicta subsequenti seu supaccedenti intentione depēdere. **R**atio clara est. quod tales actus cū pfecti et cōpleti et sic trāfacti sunt. nō sunt amplius in esse. quod autē amplius in eē nō existit. nō potest amplius per aliud subsequēs informari. nec ab eo quoquo modo dependere. **N**ec etiā iuxta modicū superius tacta/posset actus interior voluntatis/respectu taliū actū exteriorū sic transactorū. cum illa subsequenti seu postaccedenti intentione reiterari. **A**t gratia exempli. et prior de actu simplici. **D**edit aliquis cuidā indigētī vnū florenum nihil tūc nec p ante/respectu istius dationis de deo cogitās. s. quod forsan ille idigēs

vicin⁹ huius erat vel alias sibi gratus. Si
supaccedat isti vel subsequatur intentio quod il-
lum florenti voluerit dedisse ob dei reueren-
tiam et honorem/ ista intentio sic subsequens
seu supaccedens/ nullo modo quoad meritum
potest ex se ipsa illud actu scilicet illa datione il-
lius florenti informare. quod scilicet eam meritoriam
faciat. quod iam illa datio ante accessum istius su-
pveniatis intentiois. transiit. nec est ampli-
us inesse sicut nec potest informari. Nec etiam
respectu eius posset actus interior voluntatis
cum ista subsequenti et supvenienti inten-
tione reiterari. De actu vero composito si-
militer exemplificari potest de illo quod de deo ni-
hil tunc. nec per antea respectu huius cogitatis.
nec tunc quicquam in deum deflectens seu referens
iuerit de roma in hiberniam. Si enim talis/ com-
pleto dicto suo viagio/ velit illud in deum
referre intentionemque dei honoris fecisse. ista
intentio supveniatis/ nullo modo potest illud actu
sic completum scilicet illud viagium quoad meritum
informare. Nec etiam posset actus interior
ipsius voluntatis respectu eius cum illa sub-
sequenti supaccedenti intentione reiterari iu-
ra quod satis declaratum est. ¶ Actus pro
seculo qualitatis quod scilicet sunt adhuc in fieri. id
iam incepti et nondum completi. quod sic nota-
ter dicitur. Et enim si nondum incepti essent. in-
tentio tunc supveniatis non posset respectu
eorum dici subsequens. seu post accedens. si eri-
am completi essent iam supra declaratum est. quod
talis intentio operaretur. Quomodo igitur actus
prout in se ipso in suoque esse totali confide-
rant/ intentio subsequens seu supaccedens
potest ex se ipsa quod meritum vel demeritum
in quod informare. et secundum quod etiam non informa-
bit. Secundum quod enim non informabit. quod. si-
cut illius actus si sit actus de se simplex. omnes
etiam alii singulares actus ex quibus una cum
aliis ille totalis actus subsistit et constat si sit
actus compositus quod dicta intentiones sic subse-
quenter et supaccedenter precesserint. nullo
modo quod meritum vel demeritum poterunt
ab ea informari. Secundum quod autem informa-
re poterit. quod illud totale actu in se. nec non
preter de eo restantem si sit actus simplex. ac
omnes etiam alios singulares actus ex quibus ille to-
talis actus subsistit et constat si sit actus com-
positus/ illa supaccedenter et supvenienter
intentione subsequentes/ meritorios vel de-
meritorios efficiet. ¶ Ut gratia exempli. et primo
de actibus simplicibus. ¶ Vult aliquis et dispo-
nit celebrare missam. tunc nec per antea respe-

ctu huius celebrationis considerationem seu
relationem in deum habens. sed vel forsitan per
pudorem vitando. vel alia causa. Celebrat
iste usque ad epistolam. postmodum vanitatem
suam considerans/ compungitur et intentio-
nem suam respectu huius celebrationis in de-
um referre incipit. sic scilicet quod intentione hono-
ris et reuerentie dei celebrare vult. ¶ Ista in-
tentio supveniatis et supaccedens/ istum actu
simplicem qui est adhuc in fieri/ secundum quod in-
formabit. quod scilicet ipse in se nec non partem que
de eo post illam intentionem supvenientem age-
da restabat. ac etiam omnes alios singula-
res actus ex quibus ipse totalis actus sub-
sistit et constat. meritorios efficiet. et maxi-
me. quod etiam respectu eorum/ actus interior vo-
luntatis cum illa supaccedenti intentione rei-
teratur est. secundum quod etiam ista intentio istum
celebrationis missam actu non informabit. quod
preter de eo ante accessum dicte supveni-
entis intentionis acta erat scilicet omnia ante epistolam
dicta. nullo modo informabit. nec meritoria
efficiet. quod iam non sunt in se nec etiam respe-
ctu eorum potest actus interior ipsius volun-
tatis cum illa supvenienti et accedenti intentio-
ne reiterari. De actibus vero compositis potest
similiter exemplificari. et primo de actu com-
posito/ quod longum et ad diversa tempora tractum
seu successum. iuxta exemplum iam supra po-
situm. de illo quod causa societatis vel alia va-
dit de roma in hiberniam. pacatque quater et quinta
parte itineris/ mutat intentionem et propositum
et in deum reflectit. ista intentio sic supacce-
dens et supveniatis/ istum totale actum quo
ad quod informabit. scilicet quo ad totale actu
in se. et quoad omnia que de eo post accessum
dicte intentionis agenda restabant. ut puta
reliquum itineris. labores pericula et expensas
quas amodo sustinebit et faciet. quod meri-
torios efficiet. Quoad quod etiam non infor-
mabit. quod scilicet illam partem itineris ante facti
laboresque pericula et expensas per prius habi-
tos et factos/ nullo modo potest ex se merito-
rios efficere ut iam statim de celebrante mis-
sam declaratum est. ¶ Potest etiam se per ad maio-
rem declarationem/ de actu ex diversis sin-
gularibus actibus composito/ similiter exemplifi-
cari de paupere. quod sola causa victus lautio-
ris habenda/ vel alia non de se meritoria. intrat
religionem. et ibi sub tali intentione aliquandiu
ut puta quatuor aut quinque annis vivit.
pluresque actus ad regulam pertinetes/ non mu-
tata propria causa seu proprio proposito sui ingressus/

Compendiū theologie

facit et requirit. Cognoscit iste defectū suum. cōpunctusq; ppositū et intētiōē suā mutat. omniaq; in deū referre incipit. et intētiōē deo seruiendi et ad regulā suā amodo in dicta religiōe vult viuere. Ista subsequēs supaccedēsq; intētiō/ istū actum viuendi in religiōe fm quid inforabit. quia scz quo ad ipm actū in se ac etiā omnes alios singulares actus. qui post illas supaccedētē intētiōem fient. qz eos meritorios. et istum vere religiosum q̄ prius nō erat/ efficiet. Quo ad quid etiā non inforabit. quia oēs alios singulares actus precedētes. meritorios efficere nō potest. Nec etiā respectu eoz. cum transacti sint potest actus interior volūtatis cum ista supaccedēti intētiōe reiterari. Et ad istū ppositū respectu scz istoz actū qui sic in fieri existūt et intētiōis supaccedētis/ satis pertinere videt illud beati Gregorij in omelia. Restat vt quisq; ille est q̄ ad supernam patriā tēdit/ nequaq; se a vicijis mundi huius honestate cōtineat. Qui et si quedā aliq̄ndo bona pro honestate inchoat/ in eius intētiōe nō debet pmanere. nec p bono ope/ presentis huius mundi gloriā q̄rere. sed totā spem in redēptoris sui aduentu cōstituat. etc. Ecce mentio de bonis inchoatis/ et de mutatōe intētiōnis etc. Et put in superiorib; exemplificatum est de informatōe ipoz actū quo ad meritū. simili modo exemplificari facile est de eoz informatōe quo ad demeritū cū eadem quo ad hoc ratō existat. Resolutio finalis est ista. q̄ intētiō actus/ tā interiores ipius volūtatis/ q̄ exteriores ex ipis procedētes/ qui realiter et transacti sunt. subsequēs seu superaccedens/ nullo modo potest ex seipsa eos quo ad meritū vel demeritū inforare. Q̄ vero dicat actus interior volūtatis cum intētiōe subsequēti seu supaccedēti reiterari. etc. Jam pprie loquēdo illa reiteratio esset nouus voluntatis actus. et sic respectu eius posset et deberet dici intētiō cōmitās et nō subsequēs. Sed ista p mediocrib; et simplicib;/ et q̄ magis conscientiarū scrupuli cognosci et quietari valeāt vt sepe tactum est/ ita late specificari et p exempla declarari libuit. **R** Notandū insup et potest poni vt septima regula. Septima regula q̄ actō corpalis potest etiā meritoze ad aliquē finē tēpale referri. dūmodo finis ille tēpale. in de-

um finaliter referat. Actō vero spūalis vt predicatio oratō et hmoi. nullo modo potest meritoze ad finē tēpalem referri. etiā si illō tēpale finaliter in deū referat. Et hoc est in effectu qd̄ dicit. Aug. Debe mus māducare vt euāgelisem. nō autem euāgelisare vt māducem. **A**duertēdū p̄terea q̄ etiā p modū cuiusdā regule et hec p octaua poni potest. Octaua regula q̄ si in aliquib; actib; seu actionibus/ ad diuersos fines sibi inuicē subordinatos tendentib;/ primus vel medius finis seu p̄p̄inquoz intētiō ponat seu cōstituat ali quod tēpale. ordo talis est p̄uersus. atq; hmoi sic ad istos fines ordinari demeritorij. Bene tamē etiā meritoze licitū est/ duos fines in aliquo actu cōstituire et intendere. vnū scilz tēpalem. et aliū eternū dūmodo illud quod est eternū/ sit principalis et vltimus finis intētiōis. et nō econtra. Ut gratia exēpli de istis duob; membris. Op̄abit aliq; sufficiens et idoneus/ s; indigens/ beneficiū ecclesiasticū. vt scz habeat vnderitā suam sustentaret. et vt etiam maiorē habeat occasiōē et facultatē deo debite seruiendi. Sic sunt duo fines licite intētiōis. vnus tēpalis. et alius eternus. Si igit iuxta primū membrū huius/ nobilis seu regule/ finis p̄p̄inquoz seu p̄p̄ior sit ipsum dei seruitiū debite facere. et finis vltimus et p̄cipalis sit sustentatōem vite habere. tūc ordo est p̄uersus et actus ad hos fines ordinati de se quo ad salutē eternā adquirendā/ demeritorij. Si vero cōtrario modo procedat intētiō. sic scz q̄ finis primus seu p̄p̄inquoz sit sustentatōem vite habere. et finis vltimus ac p̄cipalis/ sit ipsum dei seruitiū facere. tūc ordo est rectus et bonus. actusq; ad hos fines debite ordinati quo ad salutē eternā adquirendā/ meritorij. Et hec q̄ ad materiā intētiōis ac finis actiōis et opatiōis q̄ntū huic tractatui cōgruere visum est/ dicta sufficiāt.

De elle natura et

Qualitate conscientie. **Q**uo vero ad esse seu naturā ac qualitātē conscientie. est primo sciendū. q̄ cōscientia put. pprietas vocabuli de se satis connotat/ duo dicit et importat. Primo dicit et importat sciētiam. et fm hoc conscientia dici potest qd̄a habitus naturalis. nō solū cognitiuus.